

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Міжнародний облік, аналіз і оподаткування
(назва магістерської програми)

на тему: **«Облік та аудит використання виробничих запасів
(на прикладі СТОВ «Терра»)»**
(назва теми)

Виконавець:
студентка ФМОІТ група 62
Олей Ірина Ігорівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:
д.е.н., доцент _____
(науковий ступінь, вчене звання)
Кузіна Руслана Віліївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Становлення і розвиток ринкової економіки в Україні нерозривно пов'язані з пошуком принципово нових методів організації і управління виробництвом для підвищення ефективності господарської діяльності підприємств. Розвиток виробництва неможливий без виготовлення конкурентоспроможної продукції та її реалізації на внутрішніх і зовнішніх ринках збуту. Водночас необхідною передумовою здійснення виробничого процесу є наявність та використання значної кількості виробничих запасів, які становлять основу готових виробів. Реформування діючої системи обліку та впровадження вітчизняних стандартів внесли суттєві зміни у методику та організацію облікового процесу виробничих запасів. Підприємства одержали значні можливості у виборі правил ведення облікової політики у відповідності до специфіки виробництва. Проте необхідна більша аналітичність та оперативність одержання облікової інформації про рух виробничих запасів з метою ефективного управління виробничо-фінансовою діяльністю підприємства.

Виробничі запаси займають особливе місце не лише у складі майна підприємства, а й у структурі витрат, оскільки вони є основною складовою формування собівартості готової продукції. Виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, також вони потребують великих капіталовкладень, тому від організації їх обліку та аналізу залежить точність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз стану виробничих запасів, виявлення недоліків в організації обліку і розробка пропозицій щодо раціоналізації обліково-аналітичного, контрольного процесів на сільськогосподарському підприємстві.

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

- розглянути економічну сутність, класифікацію та основні завдання обліку виробничих запасів;
- визначити оцінку та критерії визнання виробничих запасів;
- розкрити питання документального оформлення руху виробничих запасів;
- дослідити проблемні питання обліку виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах;
- надати загальну фінансово-господарську характеристику підприємства СТОВ «ТЕРРА» та організаційне забезпечення обліку;
- розглянути особливості первинного, аналітичного і синтетичного обліку виробничих запасів на підприємстві СТОВ «Терра»;
- дослідити складський облік та інвентаризацію виробничих запасів;

- навести автоматизацію обліку виробничих запасів на підприємстві СТОВ «Терра»;
- розробити шляхи удосконалення обліку виробничих запасів на підприємстві;
- дослідити діючу практику аудиту виробничих запасів на підприємстві СТОВ «ТЕРРА»;
- провести аналіз виробничих запасів на підприємстві СТОВ «ТЕРРА»;
- розробити економіко-математичну модель ефективності використання виробничих запасів СТОВ «ТЕРРА».

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є стан організації обліку, аналізу і аудиту виробничих запасів на підприємстві СТОВ «ТЕРРА».

Предмет дослідження. Предметом дослідження є система бухгалтерського обліку виробничих запасів на підприємстві СТОВ «ТЕРРА».

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети використовуються наступні методи дослідження: дедуктивний метод та індуктивний метод; методи порівняльного, проблемно–ситуаційного аналізу; логічний метод та інше.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є наукові публікації вітчизняних та закордонних вчених, нормативно–законодавчі акти України та інших країн, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів, дані звітності підприємства, офіційних статистичних видань.

Випускна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних літературних джерел, додатків.

Публікація та апробація результатів дослідження. Результати дослідження впроваджено в господарську практику СТОВ «ТЕРРА».

За матеріалами дослідження опубліковано статтю: «Напрями удосконалення обліку виробничих запасів на сільськогосподарському підприємстві».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні основи організації обліку виробничих запасів»** досліджено теоретичні основи організації обліку виробничих запасів, економічна сутність, класифікація та основні завдання обліку виробничих запасів, питання визнання та оцінка виробничих запасів, документальне оформлення руху виробничих запасів, проблемні питання обліку виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах.

У другому розділі **«Організація обліку виробничих запасів та діюча практика на підприємстві СТОВ «ТЕРРА»** досліджено та виявлено проблемні питання обліку запасів на підприємстві СТОВ «ТЕРРА». В другому розділі наведена організаційна та економічна характеристика

досліджуваного підприємства, вивчено особливості діючої системи обліку запасів в СТОВ «Терра» та запропоновані напрями його удосконалення.

У третьому розділі «Аудит та аналіз виробничих запасів на підприємстві СТОВ «ТЕРРА» досліджено організацію проведення аудиту запасів підприємства, проведено економічний аналіз показників економічної ефективності використання запасів, здійснено моделювання підвищення ефективності використання запасів та надано пропозиції щодо поліпшення обліку та контролю запасів на підприємстві.

ВИСНОВКИ

В результаті ознайомлення з нормативними та законодавчими документами, що регулюють облік виробничих запасів, економічної літератури з питань удосконалення обліку та діючою практикою обліку виробничих запасів на підприємстві СТОВ «Терра» зроблені відповідні висновки:

– Запаси – важливий елемент функціонування підприємства будь-якого типу. Узагальнюючи думки різних науковців, на нашу думку, виробничі запаси, як елемент запасів, – це частина матеріальних ресурсів підприємства, які представляють собою сукупність предметів праці, які знаходяться на підприємстві у вигляді сировини, матеріалів, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих, палива, тари і тарних матеріалів, будівельних матеріалів, запасних частин та інших матеріалів, що складають матеріальну основу продукції підприємства, надають їй необхідних якостей, приймають участь у виробництві протягом одного виробничого циклу і повністю переносять свою вартість на вартість готової продукції.

– Важливою передумовою ефективного управління виробничими запасами на підприємстві є їх чітка класифікація, створена з урахуванням специфіки галузі. За результатами проведеного аналізу нами запропоновано узагальнену класифікацію виробничих запасів, яка об'єднує у собі концептуальніші для потреб управління виробничими запасами ознаки та види запасів, а тому дозволяє вчасно прийняти ефективне управлінське рішення. Розуміння економічної сутності виробничих запасів та правильна класифікація справляє значний вплив на правильність подальшого обліку їх на підприємстві.

– Правильна оцінка та визнання виробничих запасів, їх ефективне використання незалежно від виду діяльності та форми власності, безпосередньо впливає на отриманий прибуток, що є метою діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Правильний вибір методу оцінки виробничих запасів залежить від характеристик, якими повинна володіти облікова інформація, і від основних завдань, задля розв'язання яких фактично складається фінансова звітність, отже від конкретних потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів, та звичайно від галузевої належності суб'єкта господарювання.

– Сільськогосподарські підприємства, здійснюючи виробничо-господарську діяльність, використовують в процесі виробництва, тобто у формуванні кінцевого продукту, виробничі запаси, які займають велике місце в оборотному капіталі та входять до вартості власного капіталу. Вони з одного боку забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, з іншого – від якісної поінформованості про їх наявність та рух, організації їх обліку та аналізу залежить точність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства. Оптимізація виробничих запасів – один із головних факторів виходу сільськогосподарських підприємств із кризового стану.

– Об'єктом дослідження є сільськогосподарське підприємство СТОВ «Терра», яке займається виробництвом зерново–молочної продукції. Складовою частиною організації обліку на підприємстві СТОВ «Терра» є перелік документів, що використовуються для первинного відображення господарських операцій, а також перелік облікових реєстрів, необхідних для накопичення і систематизації інформації. На підприємстві СТОВ «Терра» діють внутрішні документи (регламенти) підприємства: колективний договір, Наказ про облікову політику, положення про бухгалтерію підприємства, положення про структурні підрозділи бухгалтерії, положення про посади (посадові інструкції).

– На підприємстві СТОВ «Терра» виробничі запаси поділяються на такі класифікаційні групи, як: насіння і садивний матеріал; корми – концентровані, грубі, соковиті, тваринного походження, мінеральні корми тощо; мінеральні добрива – азотні, фосфорні, калійні; медикаменти (для потреб тваринництва); нафтопродукти – газ, бензин, дизельне паливо, нігрол, автол, дизельне мастило, солідол, технічний вазелін тощо; тверде паливо – дрова, вугілля, торф, брикет тощо; різна сільськогосподарська сировина для переробки на млинах, крупорушках, олійницях, сушарках тощо; запасні частини, будівельні й ремонтні матеріали; інші матеріали (канцтовари, бланки документів тощо).

– На підприємстві СТОВ «Терра» для синтетичного обліку запасів призначено 2-й клас Плану рахунків «Запаси», а для виробничих запасів рахунки 20 «Виробничі запаси» та 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». Рахунок 20 «Виробничі запаси» призначено для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів сировини і матеріалів (у тому числі сировина і матеріали, які є в дорозі та в переробці), будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва. За дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» відображаються надходження запасів на підприємство, їх дооцінки, за кредитом - витрачання на виробництво (експлуатацію, будівництво), переробку, відпуск (передачу) на сторону, уцінка тощо. На підприємстві СТОВ «Терра» при обліку виробничих запасів використовуються реєстри в розрізах, необхідних не

лише для складання фінансової звітності, але й для потреб управлінського персоналу, аналізу даних і прийняття управлінських рішень. Аналітичний облік виробничих запасів ведеться за групами матеріалів, місцями зберігання, матеріально відповідальними особами. Дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотних відомостях. Рахунки аналітичного обліку використовують для контролю за зберіганням і рухом матеріальних цінностей, їх оцінки, порівняння з даними складського обліку, а також для підведення підсумків інвентаризації.

– На підприємстві СТОВ «Терра» використовується метод оцінки вибуття запасів – ФІФО, що зазначено в наказі підприємства про облікову політику. Метод оцінки вибуття запасів не може змінюватись протягом звітного року. У випадку коли метод оцінки вибуття запасів змінюється, його зміну повинно бути обгрунтовано і розкрито у примітках до фінансової звітності підприємства з оцінкою наслідків змін облікової політики.

– Інвентаризація виробничих запасів - це перелік, перерахування, зважування, перемірювання в натурі виробничих запасів, що знаходяться в місцях зберігання, і зіставлення з даними бухгалтерського обліку. Інвентаризація матеріальних цінностей є одним з радикальних методів аудиту за збереженням оборотних активів і роботою матеріально-відповідальних осіб. Інвентаризація використовується також для виявлення фактичних витрат на виробництво продукції та послуг або якщо інші способи одержання даних про витрати матеріальних витрат не можуть бути використані. При організації та проведенні інвентаризації на підприємстві СТОВ «Терра» керуються Інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, документів та розрахунків, що затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 11.08.94 р. № 69.

– Для автоматизації обліку на підприємстві СТОВ «Терра» використовується програмний продукт «1С: Підприємство 8. Управління виробничим підприємством для України» - це комплексне рішення, яке охоплює основні контури обліку та управління на сільськогосподарському виробничому підприємстві. У прикладному рішенні реалізований детальний оперативний облік матеріалів, сільськогосподарської продукції і товарів на складах. Забезпечується повний контроль запасів товарно-матеріальних цінностей на підприємстві.

– Ретельне вивчення обліку виробничих запасів на підприємстві СТОВ «Терра» дало змогу внести декілька пропозицій щодо можливих шляхів удосконалення обліку:

1. Для побудови ефективного синтетичного та аналітичного обліку нами пропонується СТОВ на підприємстві «Терра» використовувати економічну та технічну класифікації, які конкретизують деталізацію виробничих запасів. Сільськогосподарські підприємства для безперервної та ритмічної діяльності потребують певної кількості виробничих запасів. Їх

склад досить різноманітний, а тому основою для побудови бухгалтерського обліку виробничих запасів є їх класифікація. Запропонований деталізований перелік рахунків для бухгалтерського обліку виробничих запасів на підприємстві СТОВ на підприємстві «Терра».

2. З метою удосконалення обліку виробничих запасів нами пропонується на підприємстві СТОВ на підприємстві «Терра» впровадження комплексної автоматизації сільськогосподарських підприємств на базі програмного продукту «Управління сільськогосподарським підприємством для України». «Управління сільськогосподарським підприємством для України» - це комплексний інструмент сільхозвиробника, що охоплює основні контури управління і обліку на підприємствах агробізнесу.

3. Значно поліпшити організацію обліку виробничих запасів на підприємстві СТОВ «Терра» можна, удосконалюючи процес документування, тобто ширше використовуючи накопичувальні документи (лімітно-забірні картки, відомості тощо.), картки складського обліку як витратний документ по відпущених матеріалах (бездокументальну систему оформлення витрат матеріалів). Для удосконалення обліку виробничих запасів нами пропонується на підприємстві СТОВ «Терра» застосовувати структурний графік роботи матеріального сектора бухгалтерії та індивідуальний графік роботи бухгалтера з обліку матеріальних цінностей наступного виду.

– В роботі представлена діюча практика аудиту виробничих запасів на підприємстві СТОВ «Терра». Дослідження проблем аудиту виробничих запасів в умовах економічної кризи набувають особливої уваги, що впливає на процес аудиту, особливості його здійснення та формування підсумків, оскільки роль виробничих запасів дуже важлива для СТОВ «Терра», а їх аудит є значним етапом перевірки звітності підприємства. В результаті перевірки на підприємстві СТОВ «Терра» виявлені наступні помилки: незадовільна організація складського господарства; завищення собівартості придбаних матеріалів; порушення правил приймання вантажів; неповне оприбуткування запасів; порушення порядку проведення інвентаризації; нестача, надлишок, присвоєння ТМЦ; помилки у визначенні сум уцінок, дооцінок запасів та їх відображення в обліку; незадовільне ведення бухгалтерського обліку.

– На підставі даних фінансової звітності та бухгалтерського обліку СТОВ «ТЕРРА» були проаналізовані показники діяльності підприємства для визначення ефективності використання виробничих запасів. Аналіз ефективності використання виробничих запасів на СТОВ «ТЕРРА» за 2017-2018 рр. показав нестійку тенденцію. Спостерігається зростання рівня матеріаломісткості та зниження рівня матеріаловіддачі. Підвищення матеріаломісткості у звітному році може бути викликано порушенням технології, недосконалістю організації виробництва і матеріально-технічного забезпечення, низькою якістю сировини і матеріалів. Підприємству необхідно вжити заходів, що сприятимуть зростанню рентабельності. Одним із резервів в цьому напрямку є збільшення реалізації продукції, що надасть

можливість зростання прибутку і матиме позитивний вплив на рентабельність.

Тому, як рекомендації щодо вдосконалення ефективності використання виробничих запасів, можуть бути запропоновані такі заходи:

1. Економічні: обґрунтування норм споживання виробничих запасів, матеріальне стимулювання щодо їх економії.
2. Організаційні: оптимізація використання виробничих запасів та посилення контролю за їх станом та структурою.
3. Інноваційні: впровадження ресурсозберігаючих технологій.

Раціональне використання виробничих запасів на підприємстві є найважливішим фактором зниження матеріаломісткості і собівартості виробленої продукції, підвищення прибутковості і рентабельності виробництва. Запропоновані напрями поліпшення використання виробничих запасів на підприємстві СТОВ «ТЕРРА» сприятимуть створенню резервів для підвищення ефективності використання, як виробничих запасів, так і оборотних засобів в цілому.

– В роботі проведено кореляційно-регресійний аналіз, в якості залежної змінної якого взятий коефіцієнт Бівера. В якості незалежних змінних використовуємо рентабельність виробничих запасів, матеріаловіддачу, коефіцієнт обертання виробничих запасів, оберти. Підсумовуючи результати проведеного кореляційно-регресійного аналізу впливу ефективності використання виробничих запасів на фінансовий стан підприємства й ймовірність банкрутства СТОВ «ТЕРРА» (коефіцієнт У. Бівера) за період 2016-2018 рр. робимо висновок про те, що побудована модель є значущою. Критерії статистичної вірогідності і точності даних свідчать про рівень адекватності. Дослідження показали достовірність і точність даних для побудови адекватної моделі для подальшого прогнозування ймовірності банкрутства. Це дозволяє використовувати в подальшому рівняння регресії для прогнозування ймовірності банкрутства в залежності від зміни показників ефективності використання виробничих запасів.

АНОТАЦІЯ

Олей Ірини Ігорівни,

«Облік та аудит використання виробничих запасів (на прикладі СТОВ «Терра»)),
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 Облік
і оподаткування» за магістерською програмою «Міжнародний облік, аналіз і
оподаткування»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. **Об'єктом дослідження** є стан організації обліку, аналізу і аудиту виробничих запасів на підприємстві СТОВ «ТЕРРА». У роботі розглядаються теоретичні основи організації обліку виробничих запасів, економічна сутність, класифікація та основні завдання обліку виробничих запасів, питання визнання та оцінка виробничих запасів, документальне оформлення руху виробничих запасів, проблемні питання обліку виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах

Проаналізовано організацію первинного, аналітичного і синтетичного обліку виробничих запасів на підприємстві СТОВ «ТЕРРА», досліджено діючу практику аудиту виробничих запасів на підприємстві, проведено аналіз виробничих запасів на підприємстві СТОВ «ТЕРРА», представлено економіко-математичне моделювання виробничих запасів СТОВ «ТЕРРА».

Запропоновано заходи удосконалення обліку, аналізу та аудиту виробничих запасів на підприємстві СТОВ «ТЕРРА»

Ключові слова: бухгалтерський облік, аналіз, аудит, виробничі запаси, визнання виробничих запасів, ФІФО, кореляційно-регресійний аналіз

ANNOTATION

Olei Iryna Igorevna,

«Accounting and Audit of Production Inventory (for example STOV «Terra»)),
qualification work for a master's degree in the specialty "071 Accounting and Taxation" under
the master's program "International accounting, analysas and taxation",

Odessa National Economic University

Odessa, 2019

Qualification work consists of three sections. The object of the study is the state of accounting, analysis and audit of production facilities at the Terra Joint Stock Company. The theoretical bases of the organization of inventory accounting, economic essence, classification and main tasks of inventory accounting, issues of recognition and evaluation of inventories, documenting the movement of inventories, problematic issues of inventory accounting at agricultural enterprises are considered in the work.

The organization of the primary, analytical and synthetic accounting of production stocks at the STOV «Terra» enterprise is analyzed, the current practice of production inventory auditing at the enterprise is investigated, the inventory analysis at the STOV «Terra» enterprise is carried out, and the economic and mathematical modeling of the STOV «Terra» production inventories is presented.

Measures of improvement of accounting, analysis and audit of inventories at the enterprise of STOV «Terra» are offered

Keywords: accounting, analysis, audit, inventories, inventory recognition, FIFO, correlation-regression analysis